

Fredagen den 3 november

Kl. 13.00

Fredagen den
3 november 1972

Förhandlingarna leddes av fru andre vice talmannen.

§ 1 Justerades protokollet för den 26 oktober.

§ 2 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna nr 208 och 209.

§ 3 Interpellation nr 210 om åtgärder mot Östersjöns förorening

Ordet lämnades på begäran till

Herr WIJKMAN (m), som yttrade:

Herr talman! Med en skrämmande regelbundenhet kommer nya rapporter om ökade föroreningar i Östersjön. Enligt naturvårdsverket har syrehalten i vattnet minskat kontinuerligt under 1900-talet, och i vissa djupområden kan noteras minskningar från 3 ml/l till värden omkring 0. Bara under de senaste 15 åren har samtidigt koncentrationen av löst fosfor tredubblats. Stora mängder rena gifter sköljs årligen ut i havet från floderna, och den täta sjötrafiken medför kontinuerliga oljeutsläpp. Om en tankbåtskatastrof därutöver skulle inträffa inom detta förhållandevis begränsade vattenområde kan fruktansvärda skador uppstå. Föroreningen har redan i dag gått så långt att påtagliga negativa effekter på både djur- och växtliv kan konstateras.

Östersjöns förorening är ett internationellt problem som endast kan lösas genom samarbete mellan de stater som ligger runt sjön. De sju Östersjöstaterna bidrar alla till föroreningarna och drabbas alla av föroreningarna. Det bör följaktligen ligga i varje lands intresse att ett forskningssamarbete kommer till stånd, att gemensamma regler för att begränsa föroreningarna uppställs samt att gemensamma kontrollorgan upprättas.

Försök har gjorts att klara vissa Östersjöproblem genom direkta överenskommelser mellan Östersjöstaterna. Så försökte man t. ex. 1969 att nå fram till en överenskommelse för att förhindra oljekatastrofer till havs, men förhandlingarna strandade på rent politiska motsättningar. Frågan om DDR:s status var här som i så många andra sammanhang det avgörande hindret mot ett avtal.

Sedan 1969 har bl. a. visst begränsat forskningssamarbete kommit till stånd mellan Sverige, Sovjet och Finland. I Sverige pågår därutöver i naturvårdsverkets regi ett fortlöpande forskningsarbete i syfte att kartlägga föroreningsgraden i olika delar av Östersjön.

Det är alldeles uppenbart att ett samarbete mellan Östersjöstaterna måste komma till stånd om nedsmutsningen av Östersjön skall kunna brytas. Det framstår som angeläget att Sverige gör allt för att söka få till

stånd detta fastare samarbete mellan de folk som lever runt Östersjön. De politiska hinder som hittills stoppat formella avtal mellan länderna får inte ytterligare fördröja insatser mot föroreningar som redan vållat svår skada i berörda vatten.

I våras undertecknade USA och Canada en konvention om åtgärder för att minska föroreningen i De stora sjöarna. Det program som där fastslagits är mycket långtgående. Målsättningen är att freda sjöarna från sådana föroreningar som negativt påverkar det biologiska livet. Ett konkret program har utarbetats där ramar och maximigränser för utsläpp i detalj regleras. Programmet skall genomföras inom en femårsperiod. Programmet är kopplat direkt till föroreningsgraden så att staterna själva får avgöra metoder och medel för att uppnå uppsatta mål.

The International Joint Commission, som lett arbetet med att utarbeta bakgrundsmaterial för avtalet har ombildats till ett kontrollorgan med uppgift att övervaka genomförandet av programmet. Kommissionen disponerar utredningsresurser så att man kan följa upp utvecklingen och samordna forskningsinsatserna i De stora sjöarna. Dessutom skall kommissionen medverka till att information sprids till allmänheten om hur programmet fortskrider. Om kommissionen finner att programmet behöver revideras eller utvidgas under perioden har kommissionen rätt att ta initiativ till förhandlingar om en utvidgning av programmet. Innan femårsperioden gått till ända skall dessutom nya förhandlingar upptas mellan Canada och USA där man dels summerar upp erfarenheterna av programmet, dels sluter ett nytt avtal om de ytterligare åtgärder som anses vara erforderliga.

Den nordamerikanska konventionen undertecknades av två stater med samma politiska system och med traditionellt mycket goda kontakter. Detta underlättade givetvis samarbetet. Konventionen bör likafullt kunna tjäna som en förebild för ett framtida samarbete mellan Östersjöstaterna. Ett komplett avtal av den typ som slutits mellan USA och Canada är sannoliktorealistiskt att räkna med inom en snar framtid. Däremot bör respektive del i The Great Lakes-konventionen kunna vara utgångspunkt för samarbete mellan olika specialistorgan i de sju berörda staterna. Forskningssamarbetet bör i detta sammanhang prioriteras för att så småningom kunna ge underlag för vidare beslut om konkreta normer för olika utsläpp m. m.

Mot bakgrund av vad som anförts anhåller jag om kammarens tillstånd att få ställa följande frågor till herr jordbruksministern:

1. På vilket sätt fortskrider arbetet inom den svenska regeringen för att förverkliga ett nära samarbete mellan Östersjöstaterna om åtgärder mot Östersjöns förorening?

2. Anser statsrådet att konventionen mellan USA och Canada för att minska föroreningarna i The Great Lakes utgör en lämplig förebild för ett sådant framtida samarbete?

Denna anhållan bordlades.

Ordet lämnades på begäran till

Herr ERIKSSON i Ulfsbyn (c), som yttrade:

Fru talman! Från statliga myndigheter, från statliga utredningar och från experter av olika kategorier har under senare tid med ökad kraft understrukits nödvändigheten av att man vid samhällsplaneringen arbetar med naturligt sammanhängande regioner och söker styra utvecklingen mot koncentration av olika samhällsinsatser till regioncentra. Kommunreformen var ett tydligt uttryck för dessa strävanden liksom den vilande länsreformen. Arbetsmarknadsstyrelsen har med utgångspunkt i näringsgeografiskt regiontänkande och utan att ta hänsyn till befintlig länsgräns sammanfört Åmål och Säffle kommuner samt Bengtsfors' kommunblock till en A-region. Inom regionen har samarbete etablerats på flera områden; beträffande skol- och sjukvårdssektorerna har detta samarbete kommit till stånd under medverkan från statliga myndigheter. Regionens utveckling i positiv riktning kommer med säkerhet att kräva och leda till ytterligare ökat interkommunalt samarbete i framtiden.

Enligt det vilande förslaget till ny länsindelning skulle aktuell del av Dalsland föras till Värmlands län. Detta förslag avvisades icke av dåvarande Åmåls stad, vilken i detta och andra sammanhang med skärpa framhållit nödvändigheten av att de olika regiondelarna sammanföres till en förvaltningsmässigt effektivt arbetande enhet.

Av utslagsgivande betydelse för utvecklingen inom regionen är emellertid att de båda kommunerna med omland i alla sammanhang betraktas som en region, inte blott av kommunerna själva utan även av statliga myndigheter på läns- och rikspanet. För att detta betraktelsesätt skall accepteras och en positiv utveckling inom regionen därigenom komma till stånd fordras, enligt kommunernas mening, ett intimt samarbete mellan berörda kommuner och länsmyndigheter.

Samhällsplaneringen har under hittillsvarande omständigheter mött vissa svårigheter. Dessa svårigheter beror ofta ytterst av organisatoriska förhållanden. Statliga institutioner måste i likhet med andra organisationer anpassa sig till ändrade förutsättningar. Effektivitet och ändamålsenlighet är naturliga krav. Dess värre visar det sig att om konsekvenserna och målsättningarna studeras, målsättningen och resultatet inte alltid sammanfaller utan i vissa fall rent av kolliderar. Målkonflikterna tyder på en bristande samordning vid formuleringen av delmål och direktiv. Man kan lätt bibringas uppfattningen att olika statliga institutioner planerar sin framtida verksamhet helt oberoende av varandra och under bristande insikter i de regionala målsättningar som formulerats från statligt håll.

Åmåls och Säffle kommuner är sedan den 1 januari 1965 huvudorter för respektive polisdistrikt med samma namn. Centralorterna ligger på ett resavstånd av 1,8 mil från varandra. I olika avseenden är de intimt förenade med varandra. Utvecklingen i den ena orten är av vital betydelse för den andra.

Av det anförda framgår med full tydlighet att kommunerna inte kan acceptera den lösning av domsagofrågan som kom till stånd genom Södersysslets domsagas förande till Arvika och, såsom nu är planerat,

Ämåls domsagas sammanläggande med Vänersborgs domsaga.

Därest det anses ogörligt att vidtaga den naturliga ändringen att sammanslå Ämåls och Säffle polisdistrikt till en domsaga, anser jag att en fullvärdig domsaga likväl kan skapas av Ämåls polisdistrikt, dvs. Ämåls kommun och Bengtsfors' kommunblock, nuvarande Tössbo och Vedbo domsaga, samt tidigare Södersysslets domsaga jämte Grums' kommun.

Med hänvisning till vad jag anfört hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr justitieministern få ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd att medverka till att domsagan behålles i Ämål, tills länstillhörigheten för Säffle-Ämål fått sin slutliga lösning?

Denna anhållan bordlades.

§ 5 Anmälades och bordlades Kungl. Maj:ts propositioner:

Nr 118 med förslag till lag om ändring i lagen (1955:183) om bankrörelse, m. m.

Nr 121 med förslag till utvidgning av varuområdet för tullpreferenser till förmån för utvecklingsländerna

Nr 122 med förslag till lag om ändring i brottsbalken

§ 6 Anmälades och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden:

Nr 34 i anledning av motioner angående kollektivanslutning till politiskt parti

Nr 35 i anledning av motion om obligatorisk lagrådsgranskning av vissa lagförslag

Nr 36 i anledning av motioner om det statliga utrednings- och remissväsendet

Nr 38 i anledning av motion om utvidgning av tryckfrihetsförordningens tillämpningsområde

Justitieutskottets betänkanden:

Nr 19 i anledning av motion om utredning angående domarutbildningen

Nr 20 i anledning av motion angående frigivningen från fängvårdsanstalt

Nr 21 i anledning av motion om ansvar för ekonomiskt förtal

Nr 22 i anledning av motion om inrättande av disciplinnämnder för bestraffning av tjänstefel

Försvarsutskottets betänkanden:

Nr 20 med anledning av motion om lantbrukares krigsplacering och repetitionsutbildning

Nr 21 med anledning av motion om förbättring av befälsläget inom försvaret

Utbildningsutskottets betänkanden:

Nr 36 i anledning av motion om intagningsbestämmelser för vårdyrkesutbildning

Nr 37 i anledning av motion angående utbildningen inom dataområdet

Nr 109

Fredagen den
3 november 1972

Nr 38 i anledning av motion om stödundervisning i simning

Nr 39 i anledning av motion angående rätten till enskild undervisning i hemmet

§ 7 Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades att följande enkla frågor framställdes, nämligen

den 2 november av

Nr 299 Herr *Svensson* i Malmö (vpk) till herr industriministern om industripolitiska initiativ:

Föranleder den akuta krisen inom kontorsmaskinindustrin några industripolitiska initiativ från statsrådets sida bl. a. med avseende på denna industris framtid i vårt land?

Nr 300 Herr *Hugosson* (s) till herr industriministern om åtgärder för att motverka friställningar i krisdrabbade företag:

Anser industriministern det önskvärt att företag i en besvärlig krissituation, innan man aviserar åtgärder som leder till friställningar av flera tusen anställda, tar kontakt med regeringen för att diskutera hur företaget – eventuellt i samverkan med samhället – skulle kunna lösa den uppkomna situationen?

den 3 november av

Nr 301 Herr *Norrby* i Åkersberga (fp) till herr finansministern om befrielse från mervärdeskatt för vissa periodiska publikationer:

Är statsrådet beredd att medverka till att periodisk publikation, som utges som organ för miljövårdssammanslutning, befrias från mervärdeskatt på samma sätt som organ för t. ex. försvarsfrämjande, nykterhetsfrämjande eller partipolitisk sammanslutning?

§ 8 Kammaren åtskildes kl. 13.03.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert